

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Ушакової Катерини Юрїївни
**«Психологічні чинники становлення професійної «Я-
концепції» у студентів медичних коледжів»,**
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата психологічних наук
за спеціальністю 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія

На сучасному етапі розвитку української держави зростає потреба у випускниках, які мають не лише глибокі знання і необхідні вміння за фахом, а й позитивно ставляться до себе як майбутнього фахівця та до професійної спільноти, вирізняються прагненням до успішної професійної самореалізації у майбутньому. Важливим завданням, що задеклароване у Законах України «Про освіту» й «Про вищу освіту», є розвиток високого рівня професійної свідомості та самосвідомості у студентів вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації. Тому нагальним завданням української психологічної науки є обґрунтування умов і розробка ефективної програми психологічного супроводу розвитку професійної «Я-концепції» у майбутніх фахівців протягом їх професійного навчання. Зазначене виступає підтвердженням актуальності теми «Психологічні чинники становлення професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів», що обрана К. Ю. Ушаковою для дисертаційного дослідження.

Визначення мети, предмета та об'єкта дослідження засвідчують належний науковий рівень автора дисертації. Завдання дослідження спрямовані на досягнення його мети. Підкреслимо, що реалізації поставлених завдань сприяли доцільно вибрані та застосовані методи дослідження. Загалом дисертація вирізняється достатньою продуманістю і логічністю.

Перше завдання дослідження полягало у проведенні теоретичного аналізу основних сучасних підходів учених до вивчення становлення професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів та обґрунтуванні його засад. Результати вирішення цього завдання висвітлені в першому розділі дисертації. Зокрема здійснено досить глибокий всебічний аналіз класичних і сучасних наукових робіт зарубіжних і вітчизняних учених, які стосуються проблематики «Я-концепції» загалом і професійної «Я-концепції» зокрема. Важливим є уточнення у цьому розділі психологічної сутності та структури феномена «професійна «Я-концепція» майбутніх медичних працівників». Також у ньому проаналізовано і з'ясовано сучасний стан дослідження становлення «Я-концепції» студентів коледжів медичного профілю у психологічній науці.

Результати вирішення другого і третього завдань дослідження, що розкриті у другому розділі дисертації, полягають в емпіричному вивченні та встановленні психологічних особливостей і чинників становлення когнітивного, емоційно-оцінного та поведінкового компонентів професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів. Зокрема на увагу і схвальну оцінку заслуговують уперше визначені автором критерії становлення професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів - їх самоусвідомлення як майбутніх медичних працівників середньої ланки, професійне самооцінювання, професійне самоствавлення, саморегуляція і самоконтроль власної поведінки у професійних ситуаціях. А також установлені показники і рівні досліджуваного процесу. Доцільно підкреслити й наукову новизну емпірично визначених К. Ю. Ушаковою психологічних особливостей і чинників становлення професійної «Я-концепції» у студентів 1-4-х курсів медичних коледжів, що також варті високої позитивної оцінки.

Автор здійснила глибокий якісний і кількісний аналіз одержаних даних, що висвітлено у цьому розділі. Кількісні дані наочно презентовано за допомогою таблиць і рисунків. Відзначимо, що досить високий науковий

рівень автора дисертації підтверджує і застосування методів математичної статистики для встановлення достовірності одержаних результатів.

Четверте завдання дослідження передбачало побудову психологічної моделі, розробку та апробацію програму психологічного супроводу розвитку професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів, а також формулювання методичних рекомендацій психологам і викладачам медичних коледжів із розвитку професійної «Я-концепції» у студентів цих навчальних закладів. Вирішенню цього завдання сприяли теоретичні та емпіричні результати розв'язання попередніх завдань дослідження. Вважаємо, що високої позитивної оцінки заслуговує створена автором психологічна модель розвитку професійної «Я-концепції» у майбутніх медичних працівників і розроблена автором відповідна програма. Ефективність розробленої програми підтвердилася позитивною динамікою кількісних та якісних показників компонентів професійної «Я-концепції» студентів експериментальної групи, що зафіксована після проведення формувального експерименту. Підкреслимо практичне значення авторської програми, що може використовуватися психологами і викладачами у медичних коледжах для інтенсифікації розвитку професійної «Я-концепції» студентів протягом їх навчання.

Окреслене засвідчує вирішення усіх завдань дослідження, його наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Висновки є логічними і ґрунтовними, їх зміст повною мірою й чітко розкриває матеріали та здобутки дисертації. Зміст автореферату відповідає положенням дисертації, що знайшли достатнє втілення у публікаціях автора. Основні положення і результати дисертаційного дослідження апробовані на ряді міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Отже, зазначене дозволяє стверджувати, що дисертація К. Ю. Ушакової «Психологічні чинники становлення професійної «Я-концепції» у студентів

медичних коледжів» є самостійним і завершеним науковим дослідженням і дає підстави для його загальної позитивної оцінки.

Водночас вважаємо за потрібне висловити такі побажання і зауваження:

1. Загалом одержані автором дисертації емпіричні результати дослідження заслуговують на високу позитивну оцінку. Проте думаємо, що цікаво було б додатково вивчити і психологічні особливості становлення професійної «Я-концепції» тих випускників медичних коледжів, які стали студентами медичних університетів.

2. На позитивну оцінку заслуговує розроблена та успішно апробована автором програма психологічного супроводу розвитку професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів. Думаємо, що робота значно виграла, якщо б у ній більш чіткіше презентувалися рекомендації по роботі зі студентами, в яких було емпірично виявлено небажання працювати за фахом після закінчення навчання у медичному коледжі.

3. Додаткового коментаря потребує залучення до участі в апробації програми психологічного супроводу розвитку професійної «Я-концепції» у майбутніх медичних працівників середньої ланки саме студентів Чернівецького медичного коледжу Буковинського державного медичного університету.

Проте висловлені побажання мають дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як побажання щодо наукових пошуків автора надалі.

Здійснене К. Ю. Ушаковою дисертаційне дослідження засвідчує її належну наукову компетентність, а також дає підстави оцінювати роботу як оригінальний і самостійно виконаний доробок.

За характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження, обґрунтованості висновків дисертація Ушакової Катерини Юріївни

«Психологічні чинники становлення професійної «Я-концепції» у студентів медичних коледжів» відповідає пп. 9, 10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р., а її автор, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія.

Офіційний опонент:

доктор психологічних наук,

професор, завідувач кафедри

вікової та педагогічної психології

Рівненського державного

гуманітарного університету

Р. В. Павелків

